

บทที่ 4

บทบาทของรัฐในการส่งเสริมพัฒนาพรรคการเมือง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรค การเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

การจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง

คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ได้จัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมือง โดยในแต่ละปีจะจัดสรรเงินเป็น 3 ส่วน สองส่วนจัดสรรให้กับพรรคการเมืองเป็นผู้ใช้จ่ายเอง คือ ส่วนแรก จัดสรรให้พรรคการเมืองเพื่อดำเนินการตามโครงการและแผนงาน ส่วนที่สอง จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมืองเป็นค่าใช้จ่ายรายการและค่าสาธารณูปโภคและ ส่วนที่สาม จัดสรรเงินสนับสนุนงานพัฒนาพรรคการเมืองโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้จัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาพรรคการเมืองและเป็นผู้ใช้จ่ายเงินเอง การสนับสนุนดังกล่าวได้มีการสนับสนุนหลังจากมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 และมีการสนับสนุนนับตั้งแต่ปี 2542 อย่างต่อเนื่องทุกปี ดังนี้

1. การจัดสรรเงินให้พรรคการเมืองตามโครงการและแผนงาน ตั้งแต่ปี 2542-2549

ตารางที่ 1 : แสดงวงเงินสนับสนุนตามแผนงานโครงการ ปี 2542 – 2549

ปี พ.ศ.	จำนวนพรรค	จำนวนโครงการ	จำนวนเงิน (บาท)
2542	26	134	107,987,415
2543	29	151	216,000,000
2544	43	211	251,312,384
2545	35	196	191,447,800
2546	30	179	194,746,380
2547	26	183	228,110,948
2548	26	190	272,000,000
2549	24	176	272,000,000
รวม		1,420	1,733,604,927

(ที่มา สำนักงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง)

ปี พ.ศ. 2542 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมือง จำนวน 26 พรรค จำนวน 134 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 107,987,415 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม เอกภาพ พลังธรรมชาติ ความหวังใหม่ เสรีธรรม ไทย ไทยประชาธิปไตย ชาติประชาธิปไตย มหาชน(ราษฎร) รามสยาม ประชาชน ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ ศรีทธาประชาชน แรงงานไทย พลังประชาชน เกษตรเสรี ไทยเป็นไท(คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) ประชากรรัฐ พลังมหาชน เสรีไท

ปี 2543 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมือง จำนวน 29 พรรค จำนวน 151 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 216,000,000 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม เอกภาพ พลังธรรมชาติ ความหวังใหม่ เสรีธรรม ไทย ไทยประชาธิปไตย ชาติประชาธิปไตย มหาชน(ราษฎร) รามสยาม ประชาชน ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ ศรีทธาประชาชน แรงงานไทย พลังประชาชน เกษตรเสรี ไทยเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) ชาติประชาไทย ประชากรรัฐ พลังมหาชน อำนาจประชาชน เสรีไท กลสิกรไทย

ปี พ.ศ. 2544 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้ พรรคการเมือง จำนวน 43 พรรค จำนวน 211 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 251,312,384 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม เอกภาพ พลังธรรมชาติ ความหวังใหม่ เสรีธรรม ไทย ไทยประชาธิปไตย ชาติประชาธิปไตย มหาชน(ราษฎร) รามสยาม ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ ศรีทธาประชาชน แรงงานไทย พลังประชาชน เกษตรเสรี ไทยเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) ประชากรรัฐ พลังมหาชน เสรีไท พลังมหาชน อำนาจประชาชน เสรีไท กลสิกรไทย วิถีไทย ไทยธรรมาธิปไตย สังคมใหม่ เสรีประชาธิปไตย สังคมไทย กฤษไทยมั่นคง (ไทยมั่นคง) ชาวไทย ชีวิตที่ดีกว่า ไทยช่วยไทย สยาม เกษตรก้าวหน้า เพื่อฟ้าดิน สังคมประชาธิปไตย เกษตรกร พลังใหม่ พิทักษ์ไทย

ปี พ.ศ. 2545 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมือง จำนวน 35 พรรค จำนวน 196 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 191,447,800 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม พลังธรรมชาติ ความหวังใหม่ ไทย ไทยประชาธิปไตย ชาติประชาธิปไตย มหาชน(ราษฎร) ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ แรงงานไทย พลังประชาชน ไทยเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) ชาติประชาไทย อำนาจประชาชน เสรีไท กลสิกรไทย วิถีไทย ไทยธรรมาธิปไตย เสรีประชาธิปไตย กฤษไทยมั่นคง (ไทยมั่นคง)

ชาวไทย ชีวิตที่ดีกว่า ไทยช่วยไทย สยาม เกษตรก้าวหน้า เพื่อฟ้าดิน สังคมประชาธิปไตย เกษตรกร พลังใหม่ เผ่าไท

ปี พ.ศ. 2546 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้ พรรคการเมือง จำนวน 30 พรรค จำนวน 179 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 194,746,380 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม พลังธรรม ไทย ชาติประชาธิปไตย มหาชน (ราษฎร) ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ แรงงานไทย พลังประชาชน ไทเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) อำนาจประชาชน กลีกรไทย เสรีประชาธิปไตย กฤษไทยมั่นคง(ไทยมั่นคง) ชีวิตที่ดีกว่า ไทยช่วยไทย สยาม เกษตรก้าวหน้า เพื่อฟ้าดิน สังคมประชาธิปไตย เกษตรกร เผ่าไท แผ่นดินไทย มวลชน รักถิ่นไทย

ปี พ.ศ. 2547 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้ พรรคการเมือง จำนวน 26 พรรค จำนวน 183 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 228,110,948 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม พลังธรรม ชาติประชาธิปไตย มหาชน (ราษฎร) ไทยรักไทย ก้าวหน้า แรงงานไทย พลังประชาชน ไทเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) กลีกรไทย เสรีประชาธิปไตย กฤษไทยมั่นคง (ไทยมั่นคง) ชีวิตที่ดีกว่า ไทยช่วยไทย สยาม เกษตรก้าวหน้า เพื่อฟ้าดิน เผ่าไท แผ่นดินไทย มวลชน รักถิ่นไทย ความหวังใหม่ เพื่อนเกษตรไทย (เกษตรไทย)

ปี พ.ศ. 2548 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้ พรรคการเมือง จำนวน 26 พรรค จำนวน 190 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 272,000,000 บาท ได้แก่ ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม พลังธรรม ชาติประชาธิปไตย มหาชน (ราษฎร) ไทยรักไทย พลังประชาชน ไทเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) กลีกรไทย กฤษไทยมั่นคง (ไทยมั่นคง) ไทยช่วยไทย เพื่อฟ้าดิน เผ่าไท แผ่นดินไทย มวลชน รักถิ่นไทย ความหวังใหม่ เพื่อนเกษตรไทย (เกษตรไทย) ดันตระกูลไทย พัฒนาชาติไทย ธรรมชาติไทย ชัมมาธิปไตย เกษตรกรไทย

ปี พ.ศ. 2549 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้ พรรคการเมือง จำนวน 24 พรรค จำนวน 176 โครงการ เป็นเงินงบประมาณ 272,000,000 บาท ได้แก่ ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม มหาชน (ราษฎร) ไทยรักไทย พลังประชาชน ไทเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) กลีกรไทย กฤษไทยมั่นคง (ไทยมั่นคง) ชีวิตที่ดีกว่า ไทยช่วยไทย เพื่อฟ้าดิน เผ่าไท แผ่นดินไทย มวลชน ความหวังใหม่ เพื่อนเกษตรไทย (เกษตรไทย) พัฒนาชาติไทย ธรรมชาติไทย ชัมมาธิปไตย เกษตรกรไทย พลังเกษตรกร รักแผ่นดินไทย

2 การจัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมืองค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ตั้งแต่ปี 2542-2546

ตารางที่ 2: แสดงวงเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ปี 2542-2546

ปี พ.ศ.	จำนวนพรรค	จำนวนโครงการ	จำนวนเงิน (บาท)
2542	26	-	43,000,000
2543	23	-	43,200,000
2544	42	-	35,000,000
2545	35	-	35,000,000
2546	30	-	35,000,000
รวม		-	191,400,000

หมายเหตุ : นับแต่ปี 2547 กองทุนฯ ได้งดการสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค

ปี พ.ศ. 2542 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมือง จำนวน 26 พรรค สนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เป็นเงินงบประมาณ 43,000,000 บาท ได้แก่ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม เอกภาพ พลัฒกรรม ความหวังใหม่ เสรีธรรม ไท ไทยประชาธิปไตย ชาติประชาธิปไตย มหาชน (ราษฎร) รามสยาม ประชาชน ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ ศรีทธาประชาชน แรงงานไทยพลังประชาชน เกษตรเสรี ไทยเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) ประชาธิรัฐ พลังมหาชน เสรีไท

ปี พ.ศ. 2543 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมือง จำนวน 23 พรรค สนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เป็นเงินงบประมาณ 43,200,000 บาท ได้แก่ ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย เอกภาพ พลัฒกรรม ความหวังใหม่ เสรีธรรม ไท ไทยประชาธิปไตย ชาติประชาธิปไตย มหาชน (ราษฎร) ก้าวหน้า สันติภาพ ศรีทธาประชาชน แรงงานไทย พลังประชาชน เกษตรเสรี ชาติประชาไทย ประชาธิรัฐ พลังมหาชน อำนาจประชาชน เสรีไท กลักรไทย

ปี พ.ศ. 2544 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมือง จำนวน 42 พรรค สนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เป็นเงินงบประมาณ 35,000,000 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม เอกภาพ พลัทธิธรรม ความหวังใหม่ เสรีธรรม ไทย ไทยประชาธิปไตย ชาติประชาธิปไตย มหาชน (ราษฎร) รามสยาม ประชาชน ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ ศรีทธาประชาชน แรงงานไทยพลังประชาชน เกษตรเสรี ไทยเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) ประชาธิรัฐ พลังมหาชน เสรีไทย

ปี พ.ศ. 2545 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมือง จำนวน 35 พรรค สนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เป็นเงินงบประมาณ 35,000,000 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม พลัทธิธรรม ความหวังใหม่ ไทย ไทยประชาธิปไตย ชาติประชาธิปไตย มหาชน (ราษฎร) ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ ศรีทธาประชาชน แรงงานไทย พลังประชาชน เกษตรเสรี ไทยเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) ชาติประชาไทย พลังมหาชน อำนาจประชาชน เสรีไทย กลักรไทย วิถีไทย ไทยธรรมาธิปไตย เสรีประชาธิปไตย กฤษไทยมั่นคง (ไทยมั่นคง) ชาวไทย ชีวิตที่ดีกว่า ไทยช่วยไทย สยาม เกษตรก้าวหน้า เพื่อฟ้าดิน สังคมประชาธิปไตย เกษตรกร พลังใหม่ เผ่าไท

ปี 2546 กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินสนับสนุนให้พรรคการเมือง จำนวน 30 พรรค สนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค เป็นเงินงบประมาณ 35,000,000 บาท ได้แก่ ชาติพัฒนา ประชาธิปัตย์ ชาติไทย ประชากรไทย กิจสังคม พลัทธิธรรม ไทย ชาติประชาธิปไตย มหาชน (ราษฎร) ไทยรักไทย ก้าวหน้า สันติภาพ แรงงานไทย พลังประชาชน ไทยเป็นไท (คนขอปลดหนี้) (เกษตรมหาชน) อำนาจประชาชน กลักร เสรีประชาธิปไตย กฤษไทยมั่นคง (ไทยมั่นคง) ชีวิตที่ดีกว่า ไทยช่วยไทย สยาม เกษตรก้าวหน้า เพื่อฟ้าดิน สังคมประชาธิปไตย เกษตรกร เผ่าไท แผ่นดินไทย มวลชน รักถิ่นไทย

3 การจัดสรรเงินสนับสนุนงานพัฒนาพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตั้งแต่ปี 2542-2549

ตารางที่ 3 : แสดงวงเงินสนับสนุนงานพัฒนาพรรคการเมืองของสำนักงาน ปี 2542-2549

ปี พ.ศ.	จำนวนโครงการ	จำนวนเงิน (บาท)
2542	5	10,800,000
2543	7	4,865,600
2544	10	6,843,200
2545	12	13,551,500
2546	12	14,751,000
2547	15	22,155,300
2548	14	21,409,500
2549	19	32,287,800
รวม	94	126,663,900

(ที่มา สำนักงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง)

ที่กล่าวมาเป็นการจัดสรรเงินให้กับพรรคการเมืองในภาพรวมทั้งหมดซึ่งต่อไปจะนำเฉพาะการจัดสรรเงินให้กับพรรคการเมืองในปี 2547 และปี 2548 มานำเสนอโดยจะมีรายละเอียดในแต่ละโครงการและแผนงานเพื่อนำไปสู่การประเมินผลและการวิเคราะห์ได้อย่างชัดเจนและเห็นภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

3.1 การจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2547

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีมติ เห็นชอบการกำหนดวงเงินสำหรับการดำเนินงานของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2547 ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง วงเงิน 287,500,000 บาท โดยเป็นรายรับจากงบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2547 จำนวน 250,000,000 บาท และเงินจากรายรับอื่น 37,500,000 บาท โดยกำหนดวงเงินประจำปี 2547 ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนโครงการและแผนงานของพรรคการเมืองที่ได้รับอนุมัติ

ปี 2547

ลำดับ ที่	ชื่อพรรค การเมือง	งบประมาณ (บาท)	จำนวนโครงการตามแผนงาน*						หมายเหตุ
			1*	2*	3*	4*	5*	รวม	
1	ไทยรักไทย	103,548,300	5	1	1	-	2	9	
2	ประชาธิปัตย์	54,439,400	4	4	7	-	3	18	
3	ชาติไทย	17,430,700	5	2	1	-	7	15	
4	ชาติพัฒนา	16,880,300	5	1	2	-	7	15	ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง ยุบพรรค
5	ชาติ ประชาธิปัตย์	8,736,100	4	3	2	-	1	10	
6	คนขอปลดหนี้	6,995,400	3	1	1	-	1	6	
7	เสรี ประชาธิปัตย์	5,957,700	4	2	1	-	4	11	ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง ยุบพรรค
8	มหาชน(ราษฎร)	2,868,200	1	1	1	-	1	4	
9	เกษตรก้าวหน้า	1,884,500							ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง ยุบพรรค
10	ไทยช่วยไทย	1,785,200	2	1	1	-	1	5	
11	ประชากรไทย	1,749,500	2	1	1	-	1	5	
12	กสิกรไทย	980,700	2	2	1	-	2	7	
13	กิจสังคม	822,300	1	1	1	-	2	5	
14	แผ่นดินไทย	790,400	1	1	1	-	1	4	
15	ชีวิตที่ดีกว่า	736,800	1	1	1	-	1	4	ชะลอการเบิกจ่ายเงิน
16	เผ่าไท	534,000	3	2	1	-	2	8	
17	พลังประชาชน	508,900	1	1	1	-	1	4	
18	พลังธรรม	504,000	2	1	1	-	1	5	
19	ก้าวหน้า	470,700	2	2	1	-	1	6	ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง ยุบพรรค

20	สยาม	409,298	1	1	1	-	1	4	ชะลอการเบิกจ่ายเงิน
21	มวลงชน	353,150	1	1	1	-	1	4	
22	ควมหวังใหม่	356,500	2	1	1	-	1	5	
23	เกษตรไทย	298,300	2	1	1	-	1	5	
24	เพื่อฟ้าดิน	290,400	2	1	4	-	4	11	
25	แรงงานไทย	275,200	1	1	1	-	1	4	ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง ยุบพรรค
26	ไทยมั่นคง	199,300	1	1	1	-	1	4	
27	รักษ์ถิ่นไทย	190,200	1	1	1	-	2	5	
	รวม	229,995,448	59	36	37	-	51	183	

* พรรคเกษตรก้าวหน้า เดิมมีสิทธิได้รับการจัดสรรเงินจำนวน 1,884,500 บาท ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมือง

ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรค จึงถูกตัดสิทธิการได้รับการสนับสนุน

* การจัดสรรเงินตามจำนวนสมาชิกพรรคการเมือง คำนวณโดยตัดจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองซ้ำซ้อนของทุกพรรค จำนวน 6,038,750 คน ออก

หมายเหตุ : จำนวนโครงการตามแผนงาน* หมายถึง

1* แผนงานการบริหารพรรคการเมือง

2* แผนงานการบริหารสาขาพรรคการเมือง

3* แผนงานการส่งเสริมสมาชิกพรรคการเมืองและการหาสมาชิกเพิ่ม

4* แผนงานการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

5* แผนงานการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกฯ

: พรรคชีวิตที่ดีกว่าถูกชะลอการเบิกจ่ายเงินตามมติคณะกรรมการกองทุน ฯ เนื่องจากไม่ส่งคืนเงินเหลือจ่าย

: พรรคสยามถูกชะลอการเบิกจ่ายเงินเนื่องจากถูกเรียกเงินคืนกรณีจัดทำงบการเงินไม่ถูกต้อง

: พรรคเสรีประชาธิปไตย และพรรคก้าวหน้า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค เนื่องจากรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไม่ถูกต้องตาม

ความเป็นจริง ตามมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

: พรรคแรงงานไทย ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541

: พรรคชาติพัฒนา ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค เนื่องจากยุบรวมพรรคเข้ากับพรรคไทยรักไทย

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนโครงการและแผนงานของพรรคการเมืองที่ได้รับอนุมัติ
ประจำปี 2548

ลำดับ ที่	ชื่อพรรค การเมือง	งบประมาณ (บาท)	จำนวน โครงการตามแผนงาน*						หมายเหตุ
			1*	2*	3*	4*	5*	รวม	
1	ไทยรักไทย	140,775,400	3	1	1	1	2	8	
2	ประชาธิปัตย์	68,798,400	4	4	6	4	3	21	
3	ชาติไทย	20,031,200	4	1	1	4	2	12	
4	ชาติ ประชาธิปัตย์	11,477,900	5	0	1	2	1	9	พรรคชาติ ประชาธิปัตย์ ถูก ระงับการเบิกจ่ายเงิน เนื่องจากนายทะเบียน พรรคการเมือง ยื่นคำ ร้องต่อศาล รัฐธรรมนูญให้มีคำสั่ง ยุบพรรค กรณีใช้ จ่ายเงินที่ได้รับจาก กองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมืองไม่ ถูกต้อง
5	คนขอปลดหนี้	9,942,900	3	1	3	1	2	10	

6	มหาชน	3,847,800	1	1	1	1	1	5	
7	ไทยช่วยไทย	2,402,200	3	1	1	1	1	7	
8	ประชากรไทย	2,312,300	2	1	1	1	1	6	
9	แผ่นดินไทย	1,674,100	3	1	1	1	1	7	
10	ชีวิตที่ดีกว่า	-	-	-	-	-	-	-	พรรคชีวิตที่ดีกว่า ถูก ชะลอการเบิกจ่ายเงิน เนื่องจากไม่ส่งเงิน เหลือจ่ายคืนแก่ กองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมือง
11	กสิกรไทย	1,001,500	3	1	1	2	2	9	
12	ผ้าไหม	930,400	4	2	1	1	2	10	
13	กิจสังคม	783,000	1	1	1	1	2	6	
14	พลังประชาชน	740,700	1	1	1	4	1	8	
15	พลังธรรม	664,800	1	1	1	1	1	5	
16	ความหวังใหม่	508,600	1	1	1	1	1	5	
17	เกษตรไทย	481,000	2	1	1	1	1	6	
18	เพื่อฟ้าดิน	408,300	3	1	4	1	3	12	
19	กฤษไทยมั่นคง	306,100	1	1	1	1	1	5	
20	มวลชน	303,600	1	1	1	1	1	5	
21	รักถิ่นไทย	294,800	1	1	1	1	1	5	
22	ดินตระกูลไทย	243,000	1	1	1	1	1	5	พรรคดินตระกูลไทย ถูกระงับการเบิก จ่ายเงิน เนื่องจากนาย ทะเบียนพรรค การเมือง ยื่นคำร้องต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ ให้มี คำสั่งยุบพรรคร่วมกับ พรรคชาติไทย

23	พัฒนาชาติไทย	223,500	4	2	1	1	1	9	
24	ธรรมชาติไทย	219,600	2	2	1	1	3	9	
25	ธัมมาธิปไตย	185,100	1	1	1	1	1	5	
26	เกษตรกรไทย	183,700	1	1	1	1	1	5	
	รวม	268,739,900	56	30	35	36	37	194	

หมายเหตุ : จำนวนโครงการตามแผนงาน* หมายถึง

1* แผนงานการบริหารพรรคการเมือง

2* แผนงานการบริหารสาขาพรรคการเมือง

3* แผนงานการส่งเสริมสมาชิกพรรคการเมืองและการหาสมาชิกเพิ่ม

4* แผนงานการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

5* แผนงานการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป

: พรรคชาติประชาธิปไตย ถูกระงับการเบิกจ่ายเงิน เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรค กรณีใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไม่ถูกต้อง

: พรรคชีวิตที่ดีกว่า ถูกชะลอการเบิกจ่ายเงิน เนื่องจากไม่ส่งเงินเหลือจ่ายคืนแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

: พรรคตันตระกุลไทย ถูกระงับการเบิกจ่ายเงิน เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคร่วมกับพรรคชาติไทย

ผลการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง

การติดตาม ประเมินผลและการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง

การติดตาม ประเมินผลรวมถึงการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรให้กับพรรคการเมืองเป็นเรื่องที่ต้องกระทำเพราะเงินที่จัดสรรไปนั้นเป็นเงินภาษีอากรของประชาชน ซึ่งในเรื่องนี้ กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งภายหลังที่คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้จัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองแล้ว ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองเป็น 2 แนวทาง คือการติดตามประเมินผลโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและการติดตามประเมินผลโดยสถาบันการศึกษา และในปี 2547 ได้มอบหมายให้ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการและในปี 2548 ได้มอบหมายให้

สถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งผลการติดตามประเมินผลปรากฏ ดังนี้(รายงานกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2547.น 50)

ในปี 2547 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานครจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมสังเกตการณ์การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ทั้งหมดจำนวน 739 ครั้ง โดยสรุปในภาพรวมพบว่าการติดตามการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถดำเนินกิจกรรมได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้และพรรคการเมืองบางพรรคได้ดำเนินการจัดกิจกรรมแล้วแต่ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดแต่เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้วเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง และสำหรับการติดตามโดยศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ติดตามประเมินผลวิเคราะห์ทั้งระดับแผนงานและระดับโครงการ และผลการวิเคราะห์ ปรากฏดังนี้

ผลการประเมินภาพรวมระดับแผนงาน

แผนงานบริหารพรรคการเมือง การดำเนิน โครงการของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่และขนาดกลางมีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานทางการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ในกิจกรรมการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ในด้านการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรของพรรคพบว่าการใช้จ่ายเงินตามแผนงานนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการพัฒนาบุคลากรของพรรคทั้งผู้บริหารพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรค

กรณีพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เงินสนับสนุนจากเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะถูกนำไปใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคการเมือง เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง แต่มีหลายพรรคการเมืองที่มีการใช้จ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่ไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาพรรคการเมือง เช่น การใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่ของแผนงานไปในการจัดพิมพ์นโยบาย วารสาร แผ่นพับ โฆษณาของพรรคการเมือง โดยไม่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่เด่นชัดว่าจะเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารของพรรคอย่างไร

แผนงานบริหารสาขาพรรคการเมืองพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งพรรคการเมืองขนาดใหญ่และขนาดกลาง ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสาขาพรรคการเมือง โดยมีการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนงานสมทบกับงบประมาณของพรรคการเมืองในการจัดการด้านการบริหารของสาขาพรรคทั้งที่ตั้งสำนักงานสาขา คณะผู้บริหารสาขาพรรค ความแตกต่างของสาขาพรรคการเมืองแต่ละสาขาในแต่ละพรรคการเมืองมีบ้างขึ้นอยู่กับปัจจัยว่าสาขาพรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งหรือไม่ ถ้ามี และถูก

กำหนดให้เป็นศูนย์กลางทางการเมืองของพรรคในเขตเลือกตั้ง สาขาพรรคการเมืองนั้นก็จะได้รับการพัฒนาและดูแลจากพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งนั้น แต่ถ้าสาขาพรรคการเมืองในเขตเลือกตั้งใดไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็จะมีคุณภาพในการบริหารกิจกรรมทางการเมืองที่ด้อยกว่า

พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางพรรคมีนโยบายที่ให้ความสำคัญต่อ “ศูนย์ประสานงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประจำเขตเลือกตั้ง” ทั้ง ๆ ที่ในจังหวัดหรือเขตเลือกตั้งนั้นมีสำนักงานสาขาพรรคตั้งอยู่ โดยที่ศูนย์ประสานงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองระหว่างพรรคกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของพรรคและสมาชิกพรรคบางกรณีมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ซ้ำซ้อนกับสาขาพรรค แนวนโยบายของพรรคการเมืองลักษณะนี้ทำให้บทบาทของสาขาพรรคการเมืองลดลง

สำหรับพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การพัฒนาสาขาพรรคการเมืองตามแผนงานบริหารสาขาพรรคการเมืองไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนงาน เนื่องจากพรรคการเมืองเหล่านี้มีการตั้งสาขาพรรคจำนวนมาก จำนวนเงินกองทุนตามแผนงาน ไม่สามารถที่จะจัดลงสนับสนุนกิจกรรมของสาขาพรรคได้ ที่จัดสรรเงินกองทุนตามแผนงานได้ ก็เป็นเพียงการสนับสนุนเงินกองทุนเพื่อให้สำนักงานสาขาพรรคได้จัดประชุมใหญ่สามัญประจำปีตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองเท่านั้นแต่ก็ไม่ทั่วถึงทุกสาขาพรรค

แผนงานการส่งเสริมสมาชิกพรรคการเมืองและการหาสมาชิกเพิ่มการดำเนินกิจกรรมตามแผนงานของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งพรรคการเมืองขนาดใหญ่และพรรคการเมืองขนาดกลาง การดำเนินการบรรลุผลตามแผนงาน เพราะพรรคเหล่านี้มีกิจกรรมทางการเมืองต่อสมาชิกอย่างต่อเนื่อง พรรคให้ความสำคัญในการหาสมาชิกเพิ่ม (เงินกองทุนตามแผนงานเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนกิจกรรมนี้ เนื่องจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่และขนาดกลางมีงบประมาณของพรรคสนับสนุนอีกส่วนหนึ่งด้วย)

การดำเนินกิจกรรมตามแผนงานของพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การดำเนินการตามแผนงานไม่บรรลุผล เนื่องจากพรรคการเมืองเหล่านี้ มีเงินกองทุนในการดำเนินกิจกรรมน้อยและไม่สามารถทำได้ทั่วถึง การฝึกอบรมส่วนมากดำเนินการโดยสำนักงานใหญ่ของพรรค แต่ไม่สามารถวัดสัมฤทธิ์ผลได้ เช่นเดียวกับการหาสมาชิกเพิ่ม ไม่สามารถสรุปได้ว่าพรรคการเมืองเหล่านี้ใช้เงินกองทุนตามแผนไปดำเนินการหาสมาชิกเพิ่มเท่าใด

แผนงานการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป การดำเนินกิจกรรมตามแผนงานของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งพรรคการเมืองขนาดใหญ่และพรรคการเมืองขนาดกลาง การดำเนินการบรรลุผลตามแผนงาน เนื่องจากพรรคการเมืองเหล่านี้

ต้องการขยายฐานสมาชิกพรรคทั้งจำนวนที่มากขึ้นและความเข้าใจในอุดมการณ์และนโยบายของพรรค จากการประเมินพบว่าการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ของพรรค มีการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีการแจกจ่ายสื่อสิ่งพิมพ์ไปยังสาขาพรรคทุกสาขา เมื่อสมาชิกพรรค หรือประชาชนมาติดต่อที่สาขาพรรค ก็สามารถรับรู้ข่าวสารของพรรคจากสื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นแต่มีข้อสังเกตว่าสื่อสิ่งพิมพ์ของพรรคการเมือง ไม่ได้จัดส่งไปเผยแพร่ตามห้องสมุดของสถาบันการศึกษา พรรคการเมืองขนาดใหญ่มีความได้เปรียบของวงเงินกองทุนที่ได้รับจำนวนมาก ทำให้สามารถจัดอบรมทั้งระดับเยาวชน (ยุวชน) ของพรรค แคนนำผู้ปฏิบัติงานพรรคและสมาชิกพรรค ให้มีความเข้าใจในปรัชญาอุดมการณ์ แนวนโยบายของพรรคเพื่อใช้เป็นเครือข่ายขยายไปยังประชาชนที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ให้หันมาสมัครเป็นสมาชิกพรรค

การดำเนินกิจกรรมตามแผนงานของพรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การดำเนินการตามแผนงานไม่บรรลุผล เนื่องจากพรรคการเมืองเหล่านี้ มีเงินกองทุนในการดำเนินกิจกรรมน้อย ถึงแม้ว่าจะมีกิจกรรมลักษณะเดียวกับพรรคการเมือง ที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือการพิมพ์เอกสาร วารสาร แต่ไม่ปรากฏว่าสาขาพรรคการเมือง ของพรรคการเมืองเหล่านี้มีเอกสาร วารสารของพรรคการเมืองเผยแพร่แก่ประชาชน

ผลการประเมินผลระดับโครงการ

โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบไอทีของพรรคการเมือง พบว่า ผลที่ได้จากการศึกษาและสำรวจ ยังไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มต้นหรือมีการดำเนินการอยู่แล้วและนำงบประมาณที่ได้รับ ไปปรับปรุงระบบงานและโครงการด้านไอทีที่ไม่มีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจน บางโครงการไม่ได้รับความร่วมมือการประเมินผลทำให้ไม่สามารถประเมินความสำเร็จได้

โครงการเกี่ยวกับการจัดพิมพ์นโยบายพรรค โปสเตอร์และน่านโยบายพรรค ผลการศึกษาพบว่ามีค่าใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการพิมพ์สูงมาก โครงการลักษณะนี้ไม่ทราบจำนวนผลผลิตของโครงการมีเท่าใด ความจำเป็นของการใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อพิมพ์เอกสาร เมื่อเทียบกับวงเงินที่ได้รับทั้งหมดกับการดำเนินงานในแผนงานอื่น ๆ นอกจากนั้น ในตัวโครงการไม่มีการระบุการแจกจ่ายเอกสารว่าจะแจกจ่ายต่อกลุ่มเป้าหมายใดและขาดต่อการตรวจสอบว่าเอกสารที่พิมพ์นั้นพิมพ์จำนวนเท่าใด

โครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาขาพรรคการเมืองผลการศึกษาพบว่าโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาขาพรรคการเมือง เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับการหาสมาชิกเพิ่ม โครงการประชุมใหญ่สามัญประจำปีสาขาพรรค โครงการประชุมสัมมนากรรมการสาขาและสมาชิกพรรค

ในสาขา โดยสนับสนุนเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเป็นค่าใช้จ่ายในการหาสมาชิกพรรคหรือค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม เป็นโครงการที่สอดคล้องกับการสนับสนุนกิจกรรมของสาขาพรรคการเมืองเพื่อให้สาขาพรรคการเมืองเป็นตัวแทนของพรรคในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในระดับเขตเลือกตั้งได้

โครงการที่เกี่ยวข้องกับการหาสมาชิกพรรคเพิ่ม โครงการที่พรรคการเมืองดำเนินการส่วนมากเป็นโครงการเกี่ยวกับการประชุมสัมมนาฝึกอบรม โครงการลักษณะนี้วัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการไม่ได้ เนื่องจากตัวโครงการไม่ได้กำหนดไว้ให้ชัดเจนว่าจำนวนสมาชิกจะเพิ่มเท่าใดถ้าดำเนินงานตามโครงการนั้น

โครงการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไป โครงการประเภทนี้ส่วนมากเป็นโครงการเกี่ยวกับการจัดประชุมสัมมนาสมาชิกพรรคการประชุมสัมมนาในการให้ความรู้ทางการเมืองที่เปิดกว้างสำหรับประชาชนทั่วไปจากการติดตามพบว่าพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเขียนโครงการไม่ได้ระบุว่าจะดำเนินกิจกรรมที่ใดอย่างชัดเจน ทั้งนี้เนื่องจากการเขียนโครงการเขียนไว้กว้างๆ ไม่ระบุพื้นที่ ไม่ระบุกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

พรรคการเมืองที่ไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและมีการเขียนโครงการตามแผนนี้ พบว่าหลายพรรคการเมืองจะดำเนินการโครงการด้วยตนเอง โดยอาจจัดในพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่พรรค (กทม.) หรือเคลื่อนที่ไปจัดยังพื้นที่ของสาขาพรรค โดยให้สาขาพรรคมีหน้าที่อำนวยความสะดวก จากการติดตามไม่พบโครงการที่พรรคการเมืองจัดสรรโอนเงินให้สาขาพรรคเป็นผู้ดำเนินการเอง

การติดตาม ประเมินผลปี 2548

ผลการติดตาม ประเมินผลโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งปรากฏผลไม่แตกต่างจากปี 2547 แต่สำหรับการติดตามประเมินผลของสถาบันการศึกษาซึ่งในปีนี้ได้มอบหมายให้สถาบันพระปกเกล้าเป็นผู้ดำเนินการซึ่งการติดตามประเมินผลก็ทำในลักษณะเดียวกันกับในปี 2547 โดยประเมินผลเป็นรายงานซึ่งปรากฏ ดังนี้ (รายงานการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี 2548.น 60)

แผนงานการบริหารพรรคการเมือง พบว่าส่วนใหญ่โครงการตามแผนงานจัดทำโดยสำนักงานใหญ่พรรคการเมืองและจะเป็นโครงการที่ครอบคลุมทั่วประเทศทำให้ยากต่อการประเมินผลว่าโครงการใดที่มีวัตถุประสงค์โดยตรงต่อการบริหารพรรคการเมืองโดยรวม โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดใหญ่และมีสาขาพรรคการเมืองน้อยจะกระจายกิจกรรมและเงิน ให้สำนักงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการ

แผนงานพัฒนาการบริหารสาขาพรรคการเมือง พบว่าส่วนใหญ่สำนักงานใหญ่ของพรรค เป็นผู้จัดทำและบริหารโครงการต่างๆ ที่อยู่ในแผนงานนี้แทน ซึ่งมักกล่าวว่าคุณกรรมการสาขา พรรคการเมืองไม่มีความพร้อม คือ ส่วนใหญ่กรรมการสาขาพรรคการเมืองขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดทำและบริหารโครงการและส่วนมากมักไม่ทราบจำนวนเงินทั้งหมดของแผนงานนี้เพราะ สำนักงานใหญ่แจ้งให้ทราบว่าแต่ละโครงการจะได้รับงบประมาณ จากกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมืองเท่าใด สาขาพรรคการเมืองมิได้มีบทบาทในการจัดทำ และบริหารโครงการมากนัก หรือไม่มีเลย (สำหรับพรรคการเมืองขนาดเล็กบางพรรค)

แผนงานการส่งเสริมสมาชิกพรรคและหาสมาชิกเพิ่ม พบว่าส่วนใหญ่แต่ละพรรคจะจัดทำ เป็นโครงการอบรมสัมมนาให้ความรู้ในเรื่องการเมืองการปกครองซึ่งมีเนื้อหาในลักษณะกว้างๆ เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย เป็นต้น การหาสมาชิกเพิ่มนั้น โครงการต่างๆที่พรรคการเมืองจัดขึ้นเกือบทั้งหมดมิได้ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและไม่มีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมว่าในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งมุ่งให้ ได้สมาชิกจำนวนเท่าใด

แผนงานการใช้จ่ายในการเลือกตั้ง พบว่าโครงการต่างๆที่พรรคการเมืองจัดทำขึ้นส่วนใหญ่ เป็นการจัดพิมพ์เอกสารเพื่อเผยแพร่และเป็นค่าใช้จ่ายในการณรงค์หาเสียงเลือกตั้งผ่านสื่อซึ่ง ค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีข้อจำกัดในการติดตามตรวจสอบค่อนข้างมาก การตรวจสอบจึงทำได้เพียงการ ตรวจสอบตามเอกสารที่พรรคการเมืองจัดส่งให้เท่านั้น ทำให้การควบคุมการใช้จ่ายเงินตามแผนนี้มีความถูกต้องและคุ้มค่าเป็นไปได้ยาก

แผนงานการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป พบว่าส่วนใหญ่ โครงการที่พรรคการเมืองต่างๆ จัดทำขึ้นจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับโครงการในแผนงานการส่งเสริม สมาชิกพรรคและหาสมาชิกเพิ่ม ซึ่งอยู่ในลักษณะโครงการอบรมสัมมนา ให้ความรู้ในเรื่องกว้างๆ นอกจากนี้พบว่า บางโครงการมีการจัดกิจกรรมที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ บางกิจกรรมการ บรรยายให้ความรู้ไม่สามารถทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เนื่องจากวิทยากร ไม่มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอ หรือใช้เวลาส่วนใหญ่ ไปด้วยการหาเสียงและแนะนำตัวเองสำหรับการเลือกตั้ง ที่จะขึ้นมากกว่าการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งควรนำเสนอเรื่องแนวคิด/ อุดมการณ์ของพรรคในการมองปัญหาของบ้านเมืองและการวางยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศชาติ

บทวิเคราะห์และความเห็นของผู้ศึกษา

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้กล่าวถึงความเป็นมาของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง การจัดสรรเงินเพื่อการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมายและระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมถึงการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายเงินและการประเมินผลเป็นรายแผนงานและโครงการที่พรรคเสนอขอรับเงินไปเพื่อดำเนินงาน ซึ่งต่อไปนี้ผู้ศึกษาจะได้วิเคราะห์และแสดงความเห็นในภาพรวมถึงการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง

กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้นำเงินที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลในทุกปี ซึ่งรวมแล้วตั้งแต่ปี 2542-2549 เป็นเงินถึงกว่า 1,700 ล้านบาท ซึ่งเป็นงบประมาณที่รัฐเก็บจากภาษีอากรของประชาชนจัดสรรให้กับพรรคการเมืองเป็นรายปีโดยมุ่งหวังว่าการสนับสนุนเงินให้กับพรรคการเมืองจะทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งขึ้น จะสามารถแก้ปัญหาต่างๆที่พรรคการเมืองประสบอยู่ได้รวมถึงมุ่งหวังว่าพรรคการเมืองเมื่อมีเงินทุนในการดำเนินกิจการในทางการเมืองเป็นของตนเองแล้วก็จะได้ไม่ต้องไปปรับเงินจากนายทุนอันจะทำให้พรรคการเมืองดำเนินกิจการได้โดยอิสระปราศจากการถูกรวบงำจากนายทุน และท้ายสุดต้องการให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและเป็นที่ยึดของประชาชนได้ แต่จากการติดตามผลในปี 2547 และ ปี 2548 ซึ่งผลที่ออกมาก็ไม่ได้แตกต่างกัน ในการนี้ผู้ศึกษาสามารถสรุปวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. พรรคการเมืองส่วนมากยังขาดความเข้มแข็ง โดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ แม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐในหลาย ๆ ด้านเป็นเวลาต่อเนื่องก็ตาม แต่พรรคการเมืองเหล่านั้นก็ยังไม่สามารถพัฒนาศักยภาพให้เป็นสถาบันการเมืองที่มีความเข้มแข็งพอที่จะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเองได้

2. เมื่อพรรคการเมืองบางพรรคได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนเพื่อไปดำเนินกิจกรรมตามโครงการและแผนงาน พบว่าบางพรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมผิดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ ทำให้การใช้จ่ายเงินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองด้วยเช่นกัน จึงไม่เกิดการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ของกองทุน ฯ

3. โครงการและแผนงานส่วนใหญ่ของพรรคการเมืองจะระบุวัตถุประสงค์ไว้กว้าง ๆ ทำให้นำไปประเมินผลแล้ว ผลที่ออกมาแทบจะไม่มีอะไรเลย การใช้จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรรยังขาดการคำนึงถึงประสิทธิภาพ คือความคุ้มค่าและความคุ้มค่าประโยชน์

4.การจัดสรรเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง มีตัวแปร 2 ตัวคือ จำนวนสาขาพรรคและจำนวนสมาชิกพรรคตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 มาใช้ในการคำนวณสัดส่วนของเงินสนับสนุน ทำให้พรรคการเมืองเร่งในการหาสมาชิกและจัดตั้งสาขาพรรคเพื่อมุ่งหวังจะได้รับสัดส่วนเงินสนับสนุนโดยไม่คำนึงถึงความสมัครใจและความศรัทธาในพรรคการเมืองทำให้เกิดปัญหาการร้องเรียนการจัดตั้งสาขาพรรคต่าง ๆ ความซ้ำซ้อนของสมาชิกพรรค ณ ปี 2549 มีสมาชิกที่มีการซ้ำซ้อนกันถึงกว่า 7,000,000 คน จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 20,000,000 คนเศษ ซึ่งบางครั้งมีประชาชนบางส่วนเป็นสมาชิกพรรคโดยไม่รู้ตัว ในส่วนสาขาพรรคที่จัดตั้งขึ้นก็ไม่มีการดำเนินกิจการทางการเมืองแต่อย่างใด(ข้อมูลจากฝ่ายพัฒนาพรรคการเมือง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

5.พรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่มีการวางแผนการดำเนินการในระยะยาวการดำเนินโครงการของพรรคส่วนใหญ่จะดำเนินโครงการเป็นรายปีทำให้ไม่เห็นพัฒนาการความต่อเนื่องของโครงการและยากที่จะเห็นทิศทางการพัฒนาของพรรคการเมืองที่ชัดเจน

6.พรรคการเมืองส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมโดยใช้เงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองทั้งสิ้น พรรคมิได้หาเงินทุนสนับสนุนจากภายนอก จึงทำให้พรรคไม่มีการพึ่งตนเองขาดความเข้มแข็งหรือคงอยู่เป็นสถาบันทางการเมืองได้ยาก

7.พรรคการเมืองยังขาดการให้ความรู้ในระเบียบข้อกฎหมายให้แก่บุคลากรของพรรค โดยเฉพาะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจึงทำให้ถูกดำเนินคดีอยู่เนือง ๆ เนื่องจากปฏิบัติไม่ถูกต้อง

การพัฒนาของพรรคการเมือง

ที่ผ่านมามีการเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงผ่านทางสื่อมวลชนทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ถึงการใช้เงินที่ได้รับการจัดสรรจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองมาอย่างต่อเนื่องและมีคำถามเสมอว่าการสนับสนุนดังกล่าวสามารถทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งขึ้นหรือมีการพัฒนาขึ้นหรือไม่ ในลักษณะนี้เองยังไม่เคยมีผู้ใดสามารถให้คำตอบได้อย่างชัดเจนรวมถึงตัวชี้วัดต่างๆ ก็ยังไม่สามารถจะชี้วัดได้อย่างเป็นรูปธรรม ในการวิเคราะห์และความคิดเห็นของผู้ศึกษานี้ก็จะวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นจากการที่ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องนี้รวมถึงสิ่งที่ได้รู้และได้เห็น โดยนำตัวแบบ Political Institutionlization ของ Huntington มาเป็นหลักในการวิเคราะห์ ดังนี้

ก่อนมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ปัญหาเรื่องการรับเงินที่ไม่ถูกต้องของพรรคการเมืองได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นกรณีรับเงินสินบนเรื่อค่าน้ำจากบริษัท คือกลุ่มหรือแม้กระทั่งการรับเงินบริจาคจากนายทุนในภาคธุรกิจเอกชนทำให้ประชาชน

เกิดความเคลือบแคลงไม่เชื่อมั่นในพรรคการเมือง คณะผู้ร่างรัฐธรรมนูญจึงมีแนวคิดในการสนับสนุนเงินให้พรรคการเมืองเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวรวมทั้งเห็นว่าจะทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งจาก ปี 2542 เป็นต้นมาก็มีการสนับสนุนเงินมาตลอดจนปัจจุบันหากจะวิเคราะห์ว่าในขณะนี้พรรคการเมืองได้มีการพัฒนาขึ้น โดยเกิดจากการสนับสนุนเงินดังกล่าวหรือไม่นั้น ถ้าจะพิจารณาว่าพรรคการเมืองอยู่ในขั้นตอนใดของการพัฒนาตามแนวคิดของ Huntington แล้วน่าจะสรุปได้ว่า พรรคการเมืองไทยส่วนใหญ่ อยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาในขั้นที่ 1 คือ พรรคการเมืองมีความหลากหลาย (Factionalism) ซึ่งคงจะจำกันได้ว่าหลังจากมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2540 ที่กำหนดให้มีการจัดตั้งพรรคการเมืองได้ง่าย โดยบุคคลเพียง 15 คน ก็ส่งผลให้มีการตื่นตัวในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมากมาย ทำให้พรรคการเมืองไทยมีความหลากหลายทั้งกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันจัดตั้ง ทั้งนโยบายของพรรคแม้กระทั่งอุดมการณ์ที่จะร่วมกันจัดตั้งพรรคก็ตาม ซึ่งความหลากหลายนี้เองถือว่าเป็นขั้นแรกของการพัฒนาพรรคการเมือง กล่าวคือพรรคการเมืองยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนรวมทั้งยังมีความเป็นสถาบันทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันพรรคการเมืองแม้จะได้รับเงินสนับสนุนไปแล้วแต่ก็ยังขาดการพัฒนาในด้าน โครงสร้างและการทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องรวมทั้งขาดการสนับสนุนจากประชาชนโดยเฉพาะพรรคการเมืองขนาดเล็ก บางพรรคการเมืองจัดตั้งขึ้นโดยขาดอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างแท้จริง กลุ่มบุคคลบางกลุ่มอาศัยการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากการขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเพียงอย่างเดียว จนปัจจุบันมีการฟ้องร้องเรียกเงินคืนหลายคดี แต่สำหรับพรรคการเมืองที่มีอายุเกินกว่า 10 ปี ขึ้นไปพบว่าน่าจะจัดอยู่ในการพัฒนาขั้นที่ 2 กล่าวคือ มีการจับกลุ่มกันกับพรรคการเมืองที่มีอยู่ คือ เริ่มมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นมีการขยายตัวขึ้น เริ่มเป็นกลุ่มพลังทางสังคมที่มีบทบาททางการเมืองมากขึ้น หรือบางพรรคการเมืองเริ่มที่จะมีการพัฒนาอยู่ใน ขั้นที่ 3 มีการขยายตัวของพรรคเริ่มมีความคิดที่จะน่านโยบายของพรรคมาเป็นตัวกำหนดและนำเสนอต่อประชาชนเพิ่มมากขึ้นแทนที่จะชูประเด็นในตัวบุคคล ส่วนขั้นที่ 4 คือ ขั้นของการพัฒนาพรรคให้เป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง สามารถที่จะสร้างการยอมรับจากประชาชนในวงกว้างได้ โดยภายในพรรคเองก็มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้นำของพรรคก็เป็นที่ยอมรับของประชาชนและเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีคุณภาพซึ่งจากการประเมินยังไม่มีพรรคการเมืองใดในประเทศไทยที่พัฒนาอยู่ในขั้นนี้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าพรรคการเมืองของไทยมีการพัฒนาขึ้นน้อยมาก ซึ่งหากถามว่าแล้วควรมีการสนับสนุนเงินให้กับพรรคการเมืองอยู่ต่อไปอีกหรือไม่ ในความเห็นของผู้ศึกษาเมื่อได้พิจารณาแล้วยังคงเห็นว่าคงต้องมี ด้วยเหตุผลที่ว่า ในปัจจุบันมีการร่างรัฐธรรมนูญซึ่งจะมีการ

ประกาศใช้ใน ปี 2550 นี้ และแนวคิดหนึ่งที่น่าจะมีการบรรจุไว้คือการจำกัดวงเงินขั้นสูงของการรับบริจาคเงินของพรรคการเมืองเพื่อป้องกันไม่ให้นายทุนเข้ามาบีบคั้นหรือครอบงำพรรคการเมืองซึ่งในการนี้เองจะทำให้พรรคการเมืองมีข้อจำกัดในเรื่องเงินทุนของพรรค ซึ่งหากมองในทางที่ดี มองว่าพรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมโดยตรงไปตรงมา โปร่งใส ก็จะทำให้พรรคการเมืองนั้นขาดโอกาสในการพัฒนา ดังนั้นรัฐเองก็คงต้องให้การสนับสนุนส่วนหนึ่งประการที่สองจากผ่านมาในการสนับสนุนเงินให้กับพรรคการเมืองและจากการประเมินผลของสถาบันการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าพรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความตื่นตัวในเรื่องการหาสมาชิกพรรคเพิ่ม การประชุมสัมมนาให้ความรู้กับสมาชิกและประชาชนโดยทั่วไป หรือในเรื่องของการเผยแพร่นโยบายของพรรค ในภาพรวมประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นเมื่อเทียบกับการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมืองในช่วงก่อนมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ปี 2540 หรือก่อนที่จะมีการสนับสนุนเงิน แต่อย่างไรก็ตามหากจะพูดถึงความคุ้มค่าคงไม่อาจวัดได้ชัดเจนว่ากำไรหรือขาดทุนหรือคุ้มกับการที่ได้ลงทุนไปแล้วนำมาเทียบกับผลลัพธ์ที่ได้กลับมาในความเห็นของผู้ศึกษาเห็นว่า ในเรื่องของนโยบายสาธารณะนั้น เป้าหมายต้องยอมอยู่ที่ประชาชนหากประชาชนหรือประเทศชาติได้รับประโยชน์หรือควรจะได้รับประโยชน์ก็ควรที่จะต้องยอมเพื่อผลที่เกิดขึ้นในระยะยาว การให้การสนับสนุนพรรคการเมืองไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวหรือทางเดียวแต่เป็นเพียงทางหนึ่งเท่านั้นที่จะทำให้พรรคการเมืองมีการพัฒนาแต่ยังมีองค์ประกอบอีกหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในพรรคเอง เช่น ความมีอุดมการณ์ของผู้บริหาร ความรู้ความสามารถของบุคลากร ความโปร่งใส ความสามัคคี หรือแม้กระทั่งปัจจัยภายนอก เช่น สถานการณ์ทางการเมือง ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อพรรค รวมถึงตลอดถึงความรู้ของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญมากที่สุดอีกประการหนึ่ง คงต้องยอมรับว่าในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสถาบันพรรคการเมืองเป็นสถาบันหลัก ดังนั้นรัฐเองก็ย่อมต้องยื่นมือหรือมีนโยบายอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะต้องทำให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมืองให้ได้

ในการจัดสรรเงินให้กับพรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่ผ่านมา นับว่าอาจจะมีปัญหาอุปสรรคอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเกณฑ์การจัดสรรซึ่งอาจจะมองได้ว่าไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะกับพรรคการเมืองขนาดเล็กซึ่งอาจจะได้เงินน้อยพรรคการเมืองขนาดใหญ่ซึ่งมีเงินมากอยู่แล้วก็กลับได้รับเงินสนับสนุนมากอีกด้วย ซึ่งเรื่องนี้เองกองทุนก็ควรที่จะต้องมีการปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสม หรือในเรื่องของตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของพรรคก็มีความจำเป็นที่จะต้องปรับวิธีการควบคุมการใช้จ่ายไม่ให้เกิดการรั่วไหลรวมถึงการอนุมัติเงินต้อง

พิจารณาถึงความเหมาะสมกับโครงการที่พรรคการเมืองเสนอขอมาด้วย และควรจะต้องมีมาตรการ หรือส่งเสริมแกมบังคับให้พรรคการเมืองที่รับเงินสนับสนุนไปต้องส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะที่ผ่านมามีหลายพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคการเมือง ขนาดเล็กไม่ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ในส่วนของการบริหารภายในของสำนักงาน กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเองก็ต้องมีการปรับระบบการบริหารให้สอดคล้องและพร้อมที่จะพัฒนาและให้ความรู้กับพรรคการเมืองในข้อกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อไม่ให้ เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองรวมตลอดการประสานงานเพื่อให้เกิด ความคล่องตัวมากยิ่งขึ้นด้วย